KURUCUSU VE BAŞ MUHARRİRİ ESAT ADİL MÜSTECABİ

GERÇEK

DÂVÂMIZ : DEMOKRASİ
İDEALİMİZ : SOSYALİZM
REHBERİMİZ : MİLLÎ REALİTE

Yıl: 1 — Sayı: 2 22 - 2 - 950 Çarşamba ✱ HAFTALIK, SOSYALİST, SİYASÎ GAZETE ✱ Fiyatı 10 Kuruş

Cumhur Başkanı Sayın İsmet İnönü'ye

Her şeyden önce ANAYASAYI MÜDAFAA EDİNİZ!

Yazan: Avukat Esat Âdil MÜSTECABİ

Bir vatandaşın, hele benim gibi bir Türk sosyalistinin Devlet Başkanına hitap ederken göz önünde bulundurmaya mecbur olduğu pek çok şeyler vardır. Bilhassa bu arada Türk Ceza Kanununun 158 inci maddesinin son fıkrasında yazılı ve yüksek şahsınıza matuf olabilecek "Edep ve hürmete münafi" her hangi bir hareket ve neşriyatın altı aydan üç seneye kadar hapıs cezasile tecziye edilme müeyyidesi Demokles'in kılıncı gibi her an başımızın üzerinde sallanmaktadır. Samimiyetini bu madde ile telif edememiş olan pek çok vatandaşın maruz kaldığı âkibetlere, mesleğim dolayısiyle pek yakından şahit oldum. Fakat, mademki, siz, Türk milletinin selâmeti için yıllarca cephelerde kendinizi tehlikelere maruz kıldınız ve bu sayede de vatanperverler, ve kahramanlar safında yer aldınız; yurdun ve milletin selâmeti bahis mevzuu olduğu hallerde, bizim de size imtisalen, vatandaşlık haklarımızı istimalde - hattâ sizin gibi bir kahramana karşı da olsa - çekinmememiz herkesten önce sizi ve bağlı olduğunuzu her vesile ile iddia ettiğiniz medenî cemiyet ve demokrasi anlayışınızı elbette hoşnut etmelidir.

Sayın Devlet Başkanımız ve C. H. P. Genel Başkanı; müsaade buyurursanız asıl mevzua geçeceğim:

Cumhurbaşkanlığına her seçilişinizi müteakip Büyük Millet Meclisi kürsüsüne çıkarak Türk milletinin mânevî huzurunda ve onun mümessilleri önünde ettiğiniz yemin şudur:

"Namusum üzerine söz veririm ki: Cumhurbaşkanı olarak, Cumhuriyet kanunlarını, milletin egemenlik esaslarını sayacağım; ve bunları müdafaa edeceğim. Türk milletinin mutluluğuma bütün bağlılığımla, bütün kuvvetimle çalışacağım. Türk devletine yöneltilecek her tehlikeyi en son şiddetle önliyeceğim; Türkiyenin şanını, şerefini, koruyup yükseltmek, üstüme aldığım görevin isteklerini yerine getirmek için olanca varlığımla çalışmaktan asla ayrılmıyacağım".

Ben bu mukaddes yeminin taşıdığı esaslardan her hangi birini ihmal ve nisyan ettiğinizi asla iddia edecek değilim. Siyasi hayatınızın ve yemin ile teyit ettiğiniz vazifelerinize karşı olan sadakatinizin en doğru tahlil ve tenkidini ancak tarih yapabilir. Bu, yalnız onun vazifesidir. Biz, bu hususta iddialarımıza, vehimlerimize, kanaatlerimize uygun vesikalar hazırlayarak tarihin işini ya kolaylaştırır veya onu yanıltmaya çalışırız.

Millî mes'uliyetlerin en ağırını, en tehlikelisini fakat en kutsalını taşıyan sizin siyasî bilânçonuzu, bütün doğruluğu ve kesinliğiyle görmek ve öğrenmek mazhariyetine bizler değil, ancak çocuklarımız erecektir.

Şu halde size olan hitabım ve iddialarım sadece n i s b î bir hakikatin, muayyen realitelerin, ancak bugün için ispatı mümkün vâkıaların delilleri ile mahduttur.

İnsanları fanileştiren tabiat kanunları yanında onları icabında ebedileştiren sebepler de vardır. Bu sebepler, bir sarmaşık gibi sizin siyasî hüviyetinize sarılmış bulunuyor. Bunların köklerini kurutup kurutmamak münhasıran sizin elinizdedir.

Şimdi müsamaha buyurursanız, bazı **malûmlar** üzerinde durakhyacağım:

Her devletin yapı plânı bir temel kanununa dayanır. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin plânı da **"Anayasa"** dır. Devletin siyasî, içtimaî, iktisadî ve hukukî mimarisine esas olan bu ana plân ayni zamanda devletimizin **resmî ve millî karakteri** demektir.

Ancak milletin iradesi; hâdiselerin zaruret ve ilcaatiyle bu karakterde lüzumlu tâdilâtı yapabilir. Yer yüzünde değişmez ve gelişmez hiç bir şey olamıyacağına göre **"Ebedî Anayasa"** mefhumu da çürük ve itibarsızdır.

Ciddî, önemli bir yapıda plân tadil edilmedikçe inşaatın plâna uygun şekilde devamı zaruridir. **Anayasa** devletin, bir kuruluş ve yapı plânı olunca, **kanunlara da devletin inşa faaliyeti demek doğru olur.** İşte bu sebeple de inşaatın plân gereğince yürütülmesi ve yine bu sebeple bütün kanunların anayasaya uygun olması zaruridir.

Anayasanın 103 üncü maddesi şöyledir:

"Anayasanın hiç bir maddesi hiç bir sebep ve bahane ile savsanamaz ve işlerlikten alıkonamaz. Hiç bir kanun anayasaya aykırı olamaz."

Kanunların anayasaya uygunluğunu veya aykırılığını nasıl izah ve ispat edebiliriz? Sualini de kısaca şöyle cevaplandırmak mümkündür:

Bir binanın kendi plânına uygun olup olmadığının izah ve ispatı gibi. Şüphesik ki bu da her iş gibi bir teknik ve ihtisas işidir. İkrarın da, inkârın da bir delile dayanması akıllılar arasında muteber olduğuna göre, bir kanunun anayasaya uygunluğu veya aykırılığı iddiasının da delillerle ispatı zaruridir.

Anayasa, bir "Prensipler" kanunudur. Devletin resmî ve millî hareketlerini çizen bu prensiple

Devamı 3 de

İNSAN HAKLARİ MAHKEMESİ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun Paris toplantısında kabul etmiş olduğu "İnsan Hakları" nı korumak amaciyle Milletlerarası bir mahkeme kurulması kararlaştırılmıştır.

Bu mahkemenin vazifesi, insan hakları beyannamesinde yazılı olup Birleşmişmilletlere dahil bütün devletlerce kabul ve taahhüd edilmiş olan prensiplerin mütecavizlerini bütün dünya umumî efkârı önünde cezalandırmak, mağdurlarını korumaktan ibarettir.

Vatandaş ve insanhaklarını hiçe saydıkları halde, Birleşmiş Milletler camiası içinde müstebid çehrelerini demokrasi maskesi ile gizlemekte olan devletlerin bu yüksek mahkeme huzurunda suçlu sandaylesine oturtulacakları günü görmek isteriz.

ŞUMAN'IN İSYANI

Fransız murahhası Şuman geçenlerde Birleşmiş Milletler toplantısında şöyle konuştu:

"İnsan haklarına riayet etmeyen devletlerin aramızda yeri yoktur. Bu gibi devletler Birleşmiş Milletler camiasından çıkarılmalıdır."

Eğer, insan haklarını hiçe sayan devletler Birleşmiş Milletler camiasında mevcut olmasaydı Şuman böyle konuşabilir miydi!

Garibi şu ki, bu haberi de, Türk basını küçümsedi ve yayınlamadı!

KÜÇÜK HABERLER

İstanbulda çıkan günlük bir gazetenin küçük haberler sütununda okuduk:

"Birleşik Amerika tarihinde ilk defa olarak iki büyük sanayi şubesi, yani maden kuyuları ve çelik imalâthanelerinde çalışan işçiler ayni zamanda grev yapmaktadırlar. 400.000 maden amelesi ve yarım milyon çelik fabrika işçisi çalışmayı kesmiştir."

Amerikadaki 900.000 işçinin grevini "Küçük haberler" den sayan gazetecinin hâdiseleri kavrayış çapının büyüklüğüne bakın!

İBRET TAŞI

İKİ GENÇ DİNDAŞIMIZ..

Hikâye malûmunuz:

21 yaşında bir İngiliz genci İslâm dinini kabul ediyor. Hürriyet gazetesi bu genci derhal tayyare ile İstanbula getirtiyor. İstanbul kazan, genç dindaşımız kepçe oluyor ve Hürriyet gazetesinin ilk sayfasında her gün büyük manşetler ve resimlerle bu harika hâdise durmadan alevlendiriliyor!

Öte yandan, yine başka bir genç dindaşımız, Ankarada bir çöp sandığında açlıktan ve soğuktan ölü olarak bulunuyor. Ölüsüne bir fare cesedi gibi çöplükte rastlanan bu Türk çocuğunun yalnız kendisi değil bütün ecdadı da Müslümandır. Ve Hürriyet gazetesi bu hâdiseyi iç sayfalarında ancak 12 puntoluk bir manşet altında yayınlamıştır.

Avrupada

Siyasî partilerin bu günkü parlâmenter durumları

Sosyalist tefekkürün hâkim bulunduğu Batı demokrasisine bağlı olan Türkiyenin mutedil ve tekâmülcü bir sosyalizme şiddetle ihtiyacı vardır.

Gerçeğin, ilk sayısındaki Avrupanın siyasi karakterini belirten yazımızda Sosyalizmin Avrupa parlâmentolarındaki üstünlüğü münakaşa edilemez bir katiyetle ispat edilmiştir.

Bu yazımızla da, Avrupanın ikiye bölünmüş olan Doğu ve Batı demokrasilerindeki parlâmentoların siyasî kuruluşunu gözden geçireceğiz.

Bazı memleketlerde, birbirinden çok az farklarla ayrılmış olan partileri bir tek grup halinde topladık, Bugünkü Avrupanın bütün partileri adları ne olursa olsun altı grup teşkil etmektedir: Sosyalist, Komünist, Hristiyan Demokrat, Liberal, Mutedil, Muhafazakâr.

Avrupanın Doğu ve Batı demokrasilerinin parlâmentolardaki Milletvekilleri sayısı ve bunların mensup oldukları siyasî partiler mukayese edilince şu neticeye varılır:

	Batı Demokrasileri	Doğu Demokrasileri
Sosyalist Milletvekilleri	1220	435
Komünist „	457	2124
Hristiyan Demokrat „	868	251
Liberal „	467	342
Mutelil „	510	127
Muhafazakâr „	666	47

Görülüyor ki, Avrupanın Batı demokrasilerinde üstünlük Sosyalistlerde, Doğu demokrasilerinde ise **Komünistlerdedir,**

Yukarıdaki listeye Sovyetler Birliği, İspanya ve Portekiz dahil değildir. Avrupanın Doğu ve Batı demokrasilerine mensup memleketlerin parlâmenter durumlarını da ayrı ayrı gözden geçirelim:

DOĞU DEMOKRASİLERİ

	Sosyalist	Komünist	Hristiyan Demokrat	Liberal	Mutedil	Muhafazakâr	Milletvekili Yekûnu
Arnavutluk	0	85	0	0	0	0	85
Doğu Almanya	0	249	138	122	16	0	520
Bulgaristan	78	256	0	101	0	0	465
Macaristan	0	271	64	24	52	0	411
Polonya	0	394	12	38	0	0	444
Romanya	0	405	0	9	0	0	414
Çekoslavakya	55	152	47	43	3	0	300
Yugoslavya	0	523	0	0	0	0	523
Finlândiya	54	38	0	5	56	47	200

BATI DEMOKRASİLERİ

	Sosyalist	Komünist	Hristiyan Demokrat	Liberal	Mutedil	Muhafazakâr	Milletvekili Yekûnu
B. Almanya	131	15	139	117	0	0	402
Avusturya	67	5	77	15	0	0	164
Belçika	70	23	92	16	1	0	202
Danimarka	57	9	0	46	10	16	138
İrlanda	10	0	19	50	68	0	147
Fransa	103	184	156	70	88	0	601
İngiltere	393	3	0	11	25	195	627
Yunanistan	68	0	0	48	206	32	354
İtalya	33	182	307	19	19	14	574
Lüksenburg	15	4	21	9	0	0	49
Norveç	80	4	8	22	13	23	150
Hollanda	28	8	32	10	9	14	100
İsveç	112	9	0	57	30	22	230
İsviçre	48	7	0	51	37	51	194

Şu iki listenin incelenmesiyle elde edilen neticelere göre:

1) Doğu demokrasilerinde Sosyalist Partileri yavaş yavaş tasfiye edilmekte ve hâkimiyet tamamile Komünist Partilerinin eline geçmiş bulunmaktadır. Yugoslavya ve Bugaristanda Proletarya Diktatörlüğü vardır. Bu iki memlekette yalnız Komünist Partisi mevcuttur. Doğu Almanyada ise, Komünistler Sosyalist Partisine katılarak, Birleşik Sosyalist Partisi meydana gelmiştir. Fakat gerçekte, bu tam bir Komünist plâtform üzerinde çalışmaktadır.

2) Batı demokrasisini teşkil eden memleketlerde ise, Sosyalistlerle Komünistler arasında son derece karakteristik ayrılıklar mevcuttur. Bu iki plâtform mücadelesinin sebeplerini baş-

Devamı 2 de

Rus düşmanlığı ve Amerikan aleyhdarlığı

Fikir ve politika softalarının, millî menfaatler namına, millî menfaatleri nasıl baltalamakta olduklarını sırası geldikçe açıklayacağız.

Bizim sözde sağlarımız; eski Türk - Moskof düşmanlığını diriltmek ve Moskof Çarlığını hortlamış göstermek sevdasındadırlar.

Sözde sollarımız ise, Türk _ Amerikan dostluğunun tehlike ve zararlarından dem vurmaktadırlar.

Gerçek, bu iki batıl ve sakat görüşün dışındadır:

1. Atatürk devrindeki Türk _ Sovyet dostluğunun ihyasına çalışmak ve eski Osmanlı _ Moskof düşmanlığının çürümüş kemiklerile oynamamak.

2. Millî sermayemizin hâlâ yıkamadığı Orta Çağ istihsal sistemini Amerikan sermaye ve tekniğile yıkmak.

Türkiye Cumhuriyetinin iktisadî bağımsızlığını, toprak bütünlüğünü teminat altına alan bir Türk - Sovyet dostluğu bu millet için ne kadar faydalı ve değerli ise; siyasî mâceralara yol açmayan, sömürücü gaye gütmeyen Amerikan sermaye ve tekniği de millî ekonominin ve istihsal sistemimizin gelişmesi bakımından o derece lüzumludur.

Sözde sağlara, millî mücadele günlerini hatırlatırken; sözde sollara da Çin Lideri Ma O Çe Tung'un "Yeni Demokrasi" adlı kitabında, Çinde kurmak istediği yeni rejimin esasları hakkındaki şu sözlerini dikkatle okumalarını tavsiye ederim:

"Bugün Çin, yarı feodal, yarı müstemleke bir hükûmettir. Halkın bugünkü gayesi bir sosyalist ihtilâl yapmak değil, memleketi ecnebî emperyalizminden kurtarıp millî istiklâlini temin etmek, feodalizmi yıkmak, demokrasi ve kapitalizm sistemi altında modern sanayii kurmaktır."

"Feodalizmi yıkmak ve sanayi istihsalini sür'atle inkişaf ettirmek için kapitalist teşebbüsleri teşvik etmek lâzımdır. Her türlü istihsal teşebbüslerini teşvik eden bu yeni kapitalizm, işçi ile iş verenlerin müşterek anlaşmaları ile temin edilecektir."

Türkiyede, karasabanın, gübresiz tarlanın ve büyük toprak beyliğinin temsil ettiği Orta Çağ istihsal sistemini, ancak köy okulları, daha ileri toprak kanunu, Amerikan traktörü ve bu traktörle köye giden Türk teknisyeni yıkabilir.

"İstemezük" zevzekliğile hiç bir menzile ulaşılamaz!

İyice anladınız mı sözde sağlar, iyice anladınız mı sözde sollar!

*

Olayların Kritiği :

Cami Baykurt'un ölümü

Bir kaç ay önce, bu memleketin; hayatında zikzak ve kahpelik bulunmayan en büyük bir değeri, cumhuriyetin ilk İçişleri Bakanı, La Turki ve Yeni Dünya gazeteleri başyazarı Cami Baykurt, her zaman zillet eseri olarak kalacak bir sessizlik ve alâkasızlık içinde toprağa verildi. Cami Baykurt bir kahraman gibi yaşadı. Fikir ve inançları uğrunda meşekkate, ıztıraba katlandı.. Başlangıcına katılmış olduğu Halk Partisi iktidarının, halkçılık esaslarından ayrıldığını gördüğü gün onlara arka çevirdi. Uzun bir terör'ün ve çok dar bir zümrenin menfaatlerine hizmet eden "İnkılâpçılık" nakaratının 25 yıl sonra en az eskisi kadar fakir, en az 3000 sene evvelki hayat şartları içinde yaşamakta devam eden bir Anadolu bahasına semirdiği hakikati önünde ihtiyar halile k o l u n d a n t u t a r a k kendisini matbaaya getiren gençlere iman ve cesaret saçarak tekrar mücadeleye girdi.. Yaman kaleminden bütün memlekette derin akisler uyandıran hakikatler çok temiz bir üslûpla aktı. Karşısına her devrin efendisi, her iktidarın vassali olan Hüseyin Cahidi çıkardılar. Eski âletlerle makineye karşı gelmek isteyen bir müstehase gibi Cahid de, bu yaman fikir ve namus kahramanının önünde tepe taklak oldu.. Cami Baykurt, realizmin ve şahsiyet sahibi bir başyazar olmanın verdiği kuvvetle az zaman içinde Halk Fırkası iktidarı için bir tehlike, onu tehdit eden bir silâh haline geldi.. Önce malûm âdi metodlarına baş vurarak "Ruslara satılmış" propagandasına giriştiler. İnanan olmadı.

Cami Baykurt her namuslu insan gibi "Satılık" değildi.. Sonra daha büyük bir kahpeliğe girişerek ihtiyar kahramanın da matbaasını sokak serserilerine yıktırdılar. Hasis menfaatlerine Türk gençliğini âlet ederek sokak serserilerine yaptırdıkları işi gençliğe maletmeğe kalktılar..

Cami Baykurt ondan sonraki bir kaç senelik ömrünü sessizce fakat tarihî vazifesini yapmış olarak yaşadı. Onu toprağa verdiğimiz gün en büyük bir değeri kaybettiğimizi biliyorduk. Fakat ayni zamanda şunu da biliyorduk ki ihtiyar arslanın mücadelesi ile bu memleket irticaa karşı mücadele yolunda bir örnek daha kazanmıştı..

AVRUPADA

Baştarafı 1 de

ka bir yazımızda izah edeceğiz.

Bundan önceki yazımızda da işaret ittiğimiz gibi, İngiltere, Danimarka, İsveç ve Norveçde Sosyalist Partileri birer iktidar partisi olmuştur. Bu dört memlekette Sosyalizm, tam bir cemiyet sistemi ve devlet rejimidir.

Avrupa Birliğini teşkil eden on üç devletin üstün karakteri de Sosyalizmdir. Eğer Avrupa Federasyonu kat'i şeklini alır ve bu on üç devletin birleşik parlâmentosu kurulursa bu parlâmentoda üstünlük Sosyalistlere geçecektir ve Federal Avrupa Hükûmeti Sosyalist bir hükûmet olacaktır.

Türkiyenin de katılmış bulunduğu Avrupa Konseyinin izah ettiğimiz siyasî karakteri karşısında, Büyük Millet Meclisimizin hâlâ bir tek Sosyalist Milletvekilinden bile mahrum bulunuşu hayret ve üzüntü verici bir hâdisedir.

Türkiyede Sosyalist tefekküre, Sosyalist bir partinin sür'atle gelişmesine müsamahasızlık göstermekte devam edersek, aşırı ve sergüzeştçi hükûmetlerin önlenmesinde çok zorluklar çekilecektir.

Milletimizin seciyesi, görenek ve gelenekleri, iktisadî bünyemizin zaruretleri mutedil ve tekâmülcü bir Sosyalizme hem çok müsait, hem son derece muhtaçtır.

E. A.

İnsan Hakları Beyannamesi

(Geçen sayıdan devam)

Madde 14 — 1. Herkes kendi memleketlerinin hudutları içinde hürriyet veya seyahat ve mesken seçimi haklarından istifade eder.

2.—Herkes, kendi memleketi dahil, her hangi bir memleketi terketmekte ve kendi memleketine dönmekte serbesttir.

Madde 15—1. Herkes diğer memlekete iltica etmek suretile zulümden kurtulmak hakkını haizdir.

2. Bu hak siyasî olmayan suçların veya Birleşmiş Milletlerin prensib ve maksadlarına aykırı fiillerden hâsıl olan ihtilâfların mevcudiyeti halinde kullanılamaz.

Madde 16—1. Herkesin bir milletin tebaaşı olmak hakkıdır.

2. Hiç bir kimse keyfi surette vatandaşlıktan iskat olunamaz veya tabiiyetini değiştirmek hakkından mahrum edilemez.

Madde 17—1. Irk, din ve milliyet gibi hususlar nazarı dikkate alınmaksızın rüşt yaşını iktisap etmiş her kadın ve erkek evlenmek ve aile kurmak hakkını hâizdir. Evlenme hususunda, evlilik ve boşanma esnasında taraflar müsavi hakları hâizdir.

2. Evlenme ancak tarafların serbest ve tam rızası bulunduğu takdirde muteberdir.

3. Aile, cemiyetin tabii ve ana uzvudur ve cemiyet ile devletin himayesine mazhardır.

Madde 18—1. Herkesin gerek şahsen ve gerek müştereken mülkiyet hakkı vardır.

2. Hiç bir kimsenin mülkiyetine keyfi surette el konamaz.

Madde 19—Herkes fikir, vicdan ve din hürriyetinden faydalanır; bu hakkın hudutları içine din ve inanç değiştirmek ve gerek şahsen, gerek müştereken ve hususî veya umumî şekilde dinini veya inancını fiil, tedrisat, ibadet ve riayet sahalarında izhar etmek serbestisi de dahildir.

Madde 20—Herkes fikir ve yazı hürriyetinden istifade eder; bu hudutlar içine herkesin müdahale edilmeden istediği fikre sahip olması ve her hangi bir malûmat ve fikri istediği vasıta ile aramak, kabul ve mübadele etmek hakkı da girer.

Madde 21—1. Herkes, gayesi cebir ve şiddet olmamak şartile, toplanmak ve cemiyet kurmak hürriyetinden istifade eder.

2. Hiç bir kimse bir cemiyete âza yazılmağa icbar edilemez.

Madde 22—1. Herkes, doğrudan doğruya veya serbest seçimle seçilen temsilciler vasıtasiyle, kendi memleketinin hükûmet ve idaresine iştirak etmek hakkını hâizdir.

2. Herkes memleketinde mevcut âmme hizmetlerinde vazife görmek hususunda müsavi hak sahibidir.

3. Hükûmetlerin meşruiyeti üzerinde baş rolü halkın iradesi oynar; bu irade muntazam, hilesiz, umumî ve gizli reyle veya ayni şartları temin eden serbest seçim usulleriyle yapılan seçimlerle tezahür eder.

Madde 23 — Cemiyetin bir uzvu olarak herkes sosyal emniyet hakkından faydalanır ve millî gayretle milletlerarası işbirliği sayesinde ve her devletin teşkilât ve vasıtalarının müsaadesi nisbetinde, şahsiyetinin serbest gelişmesini temin edecek olan ekonomik, sosyal ve kültürel menfaatlerden istifade eder.

Madde 24 — 1. Herkes, çalışma ve meslek seçme hürriyetinden, elverişli çalışma şartlarından ve işsizlik halinde himaye gibi haklardan istifade eder.

2. Fark gözetilmeksizin herkes, müsavi işler için müsavi ücret istemek hakkını hâizdir.

3. Çalışan herkes, kendisine ve ailesinin mevcudiyetine, insan şerefine yakışır bir şekil verebilmesi için, münasip ve uygun bir ücret istemek hakkını hâizdir ve ihtiyacı olduğu takdirde diğer sosyal tedbirler ile de desteklenmelidir.

4. Herkes kendi menfaatlerini korumak için işçi sendikaları teşkil ve kurulmuş olanlara iltihak etmek hakkını hâizdir.

Madde 25 — Herkes, çalışma müddetlerini makul bir hadde indirmek ve ücret hakkı tanınan bayramlar dahil olmak üzere, istirahat etmek ve dinlenmek hakkını hâizdir.

Madde 26 — 1. Herkesin yiyecek, giyecek, mesken ve tıbbî hususlar dahil, kendisinin ve ailesinin sıhhat ve refahı için lüzumlu olan bir hayat seviyesinde yaşamağa hakkı vardır ve lüzumlu sosyal hizmetler, işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk ve ihtiyarlık veya kendi iradesine tâbi olmayan diğer her hangi bir vaziyetten doğan geçim güçlükleri halinde yardım istemek hakkı da vardır.

2. Anneler ve çocuklar hususi bir ihtimam ve yardıma mazhar olurlar. Bütün çocuklar evlilik içinde doğsun doğmasın, aynı sosyal himayeye tâbi olacaklardır.

Madde 27 — 1. Herkesin tahsilden istifade etmeğe hakkı vardır. Tahsil hiç olmazza ilk mektepte ve başlangıç safhalarında parasızdır. İlk tahsil mecburî olacaktır. Umumiyetle teknik ve meslekî tahsil de temin edilecektir ve daha yüksek tahsil liyakat ve kabiliyet derecesine göre herkese açık bulundurulacaktır.

2. Tahsilin gayesi insanların şahsiyetini tam bir şekilde olgunlaştırmak ve insan haklarına ve esas hürriyetlerine karşı saygıyı kuvvetlendirmek ve bütün milletler, ırkî ve dinî teşekküller arasındaki ve Birleşmiş Milletlerin sulhu temin etmek hususundaki faaliyetlerini kuvvetlendirmektir.

3. Ailelere, çocuklarına verilecek tahsili seçmek hususunda mukaddem bir hak tanınmıştır.

Madde 28 — 1. Herkesin, serbestçe cemiyetin kültürel hayatına iştirak etmeğe ve sanat ve ilmî tekâmülden ve bunların semerelerinden istifade etmeğe hakkı vardır.

2. Herkesin müellifi bulunduğu ilmî, edebî veya sanata taallûk eden her hangi bir eserden mütevellit maddî ve manevî menfaatlerini müdafaa edebilmek hakkı vardır.

Madde 29 — Herkesin bu beyannamede ilân edilen hak ve hürriyetleri tam bir şekilde gerçekleştirecek sosyal ve devletlerarası bir nizam içinde yaşamak hakkı vardır.

Madde 30 — 1. Herkesin kendi şahsiyetinin serbest ve tam bir şekilde olgunlaşmasını mümkün kılan topluluğa karşı vazifeleri vardır.

2. Hak ve hürriyetlerini kullanırken herkes, yalnız kanun tarafından başkalarının hak ve hürriyetlerini tanımak ve saymak maksadiyle ve ahlâkî ihtiyaçları, âmme intizamını ve demokrat bir cemiyetteki umumî menfaati tam bir şekilde temin için konulan tahditlere tâbi olur.

3. Bu hak ve hürriyetler hiç bir şekilde Birleşmiş Milletlerin maksat ve prensiplerine aykırı olarak kullanılamaz.

Madde 31 — Bu beyannamede bahsolunan hususlardan hiç biri muayyen devletlere, şahıslara veya guruplara burada yazılı hakların hiç biri aleyhinde veya bunları yok etmek hususunda faaliyete geçmeğe hak verecek şekilde tefsir olunamaz.

— S O N —

BASIN HÜRRİYETİ

Her siyasî devrin, düşmez, kalkmaz üstadı Hüseyin Cahit Yalçın altmışından sonra yeni bir şey daha öğrenmiş, seyahat dönüşlerinden birinde "Hiç bir Avrupa memleketinde basın kanunu adında bir kanuna rastlamadım,, diye, harıl arıl hem konuşmuş, hem yazmıştı.

Halbuki üstadın intisabiyle mütene'im ve müfahhar bulunduğu iktidarın hem basın kanunu, hem basın savcılıkları, hem basın ve yayın genel müdürlüğü, hem bütün bakanlıkların özel basın büroları, hem gizli ve aşikâr emniyet basın büroları mevcuttur.

Basın hürriyetini, bu derece sağlam burçlarla mücehhez bir kale içinde mahfuz bulunduran, her türlü dikkat ve teyakkuzu ondan esirgemiyen böyle müşfik bir otoriteye elbette Avrupanın, hiç bir memleketinde rastlanamaz.

Hüseyin Cahit Bey bunun nesine hayrettedir. Anlıyamadık.

OKUYUCULARIMIZA

Bazı gazeteler ilânlarımızı basmak istemediklerinden çıkışımızı duyurmakta zorluk çekiyoruz. Bunun için "GERÇEK" kendisinin tanıtılması ve okutturulması hususunda idealist okuyucularının yardımını bekliyor. "GERÇEK" e abone olunuz ve bütün dâva arkadaşlarınıza tavsiye ediniz.

RAKAMLAR-GERÇEKLER

Hayvan Meselesi

Memleketimizin hayvan yetiştirmeye elverişli arazisi bütün Türkiye yüz ölçüsünün % 52.2 sini teşkil eder. Bu da aşağı yukarı 39 milyon hektar tutmaktadır.

Hayvan yetiştirmeye elverişli arazinin bölünüşü şöyledir:

	Hektar
Mer'a	32804285
Çayır	3551361
Otlak ve yaylâk	2665196

Memleketimizin iklimi her cinsten hayvan yetiştirmeye elverişli olduğu gibi, geniş topraklarımızda daha modern usullerle bugünkünden çok fazla hayvan beslemek mümkündür.

1946 yılında, her yaştaki hayvan sayısı şöyle idi:

	Sayı
Koyun	23528000
Kıl Keçisi	12800000
Sığır	9764000
Tiftik Keçisi	3825000
Eşek	162z000
At	1037000
Manda	899000
Deve	97000
Katır	93000

1946 daki bütün hayvan yekûnu: 53653000 dir.

Hayvan bakımından diğer milletlerin durumu ise şöyledir:

En çok koyun yetiştiren memleketler:

	Sayı
Avusturalya	111057800
Sovyetler Birliği	102500000
Yeni Zelanda	81897100
Keçi ve Tiftik Keçisi	
Hindistan	51158500
Türkiye	17225000
İran	7119400
At	
Sovyetler Birliği	17500000
Birleşik Amerika	10364000
Arjantin	8319000
Eşek	
Meksika	4690500
Brezilya	4119000
Hindistan	2000000
Katır	
Birleşik Amerika	4238000
İspanya	1117100
Meksika	1021000
Sığır	
Hindistan	160510800
Birleşik Amerika	71666000
Sosyetler Birliği	63200000
Manda	
Hindistan	44915900
Siyam	5551200
Endonezya	3197400
Deve	
Hindistan	972300
Sovyetler Birliği	227300
Cezayir	169900
Domuz	
Birleşik Amerika	52983002
Sovyetler Birliği	63200000
Almanya	29100000

Dünya hayvan yetiştirilmesi bakımından Türkiye. Mandada 3 ncü Eşekde 4 üncü, Devede 5 nci, Koyunda 8 inci, Keçi ve Tiftik Keçisinde 2 nci gelmektedir.

1935 yılına nazaran hayvanlarımız her yıl büyük nisbette artmaktadır. En çok artış Koyun, Keçi, Sığır'dadır. Umumi artış nisbeti 1946 yılında % 53 dür.

Cumhur Başkanı Sayın İnönü'ye

HER ŞEYDEN ÖNCE ANA YASAYI MÜDAFAA EDİNİZ!

Baştarafı 1 de

rin hem lâfzan, hem ruhen ahenkli bir hukukî bünyesi vardır. Bütün kanunların; işte bu prensiplerin lâfzan ve ruhan ifade ettiği bünyeye uygun bir "uzuv" teşkil etmesi kanunların anayasaya uygunluğunu, aksi halde aykırılığını ispat eder.

Kaba bir benzetişle diyebilirim ki, anayasanın herhangi bir prensibine aykırı olan kanunun tesir ve intibaı, bir kedinin ayaklarından bir tanesinin tavuk ayağı olmasının tesir ve intibaına benzer.

Her rejim değişikliği bir anayasa değişikliğine müncer olduğu gibi kanunların **yavaş yavaş, sinsi sinsi anayasa prensiplerini çiğnemesi de kendiliğinden bir rejim değişikliğine müncer olur.** Fakat bu iki neticeden birincisi makul, mantıkî ve faydalıdır, çünkü rejm ile anayasa arasında bir uyarlık kurulmuştur. İkincisinde ise anayasa ruhsuz, mânâsız, müeyyidesiz bir ceset, bir kalıp olarak hiçe indirilmiştir. Daha doğrusu sinsi, sinsi teşekkül eden rejim anayasasız bir rejimdir. Böylesine **anarşik bir hukuk ve siyaset** de denebilir.

Devletin dayandığı hukuk ve içtimaî siyaset ise sağlam, ahenkli ve müstakar prensiplere muhtaçtır. Prensipler arasındaki ahenk ve istikrar bir anayasanın hukukî değerini arttırdığı gibi, **anayasanın prensiplerne uygun kanunlar da devletin yapıcı, yaratıcı ve geliştirici kuretini arttırır.**

Yer yüzünde, anayasasız hiç **bir devlet hukuken** nasıl tasavvur edilemezse; hiç bir devletin kanun yapan kuvvetleri de kendilerini anayasa hükümranlığından müstağni ve anayasaya aykırı kanunlar çıkartmaya mezun ve salâhiyetli sayamazlar. Hattâ böyle bir şey düşünemezler ve münakaşa edemezler. Nerede kaldı ki, her anayasa, tıpkı bizim anayasamızda olduğu gibi; **kanun yapıcılarına kat'î ihtarda bulunmuş. kendi prensiplerine akırı kanun çıkartılmasını yasak etmiştir.** Bir çok memleketler ise bu ihtara herhangi bir şekilde ehemmiyet vermeyen teşrii meclislerin iradelerini **keenlemyekûn kılacak müeyyideler koymuştur.**

Bir devlet reisinin vazifei asliyesi, temsil ettiği devletin temel kanunu olan anayasasının lâfzan ve ruhan **masuniyetini temin ve müdafaadır.** "Kanunların müdafaası" na matuf olan yemin hiç şüphe yok ki, evvel emirde anayasayı istihdaf eder. Kanunlara itaat, vatandaşların; anayasaya riayet ve itaat ise devlet reisinin ve Büyük Millet Meclisinin aslî vazifesidir. Bununla beraber itaatın kaynağını itimat teşkil eder. Vatandaş, her kanunun anayasaya uygunluğunu vicdanında münakaşa etmeden inanırsa itaatde hür ve samimi olur. Türkiye Cumhuriyetinin esas hukuk sisteminde **anayasanın ihlâline karşı bir müeyyide bulunmadığını sananlar aldanmaktadırlar.** Gerçekte; bunun iki esaslı müeyyidesi vardır: Bunlardan biri Büyük Millet Meclisinin **Anayasa Encümeni** eski adıyla (Teşkilâtı Esasiye Encümeni), ikincisi ise, devlet reisinin "kanunları ve milletin egemenlik esaslarını müdafaa" için **namusu üzerine ettiği yemindir.** İşte bu iki müeyyide ile anayasanın masuniyeti teşrii meclise karşı korunabilir.

Anayasa Encümeni çıkacak kanunların anayasa esaslarını ne lâfzan, ne de ruhan ihlâl eder mahiyette olmamasını murakabe ile mükelleftir. Teşrii meclisin, anayasanın 103 üncü maddesi hükmünü ihlâl edecek herhangi bir hatasını önlemek Büyük Millet Meclisinin müzakere ve teşkilât sistemi bakımından **daima mümkündür.**

Devlet Başkanının, anayasayı teşrii meclise karşı nasıl müdafaa edebileceğini, anayasa encümeninin ihmalini nasıl telâfi edebileceğini düşünmek ve araştırmak lüzumsuzdur. Çünkü bu meseledeki güçlük anayasanın **35 inci maddesi ile** bertaraf edilmiştir. 35 inci maddenin ikinci maddesine göre:

"Cumhurbaşkanı, uygun bulmadığı kanunları bir daha görüşülmek üzere on gün içinde gerekçesiyle birlikte Meclise geri verir."

Cumhurbaşkanının kanunları "Uygun bulmaması" halleri çeşitli olabilir. Fakat anayasanın 103 üncü maddesi hükmünün ihlâli, bütün bu **"Uygun bulmama"** hallerinin en başında geleceği hiç bir suretle tereddüt ve münakaşaya mütehammil değildir. Çünkü, devlet başkanının **namus üzerine ettiği yemin ve temsil ettiği yetki** her şeyden önce anayasanın ve onun muhtevi olduğu prensiplerin hükümranlığını korumaya matuftur.

Görülüyor ki, Türkiye Cumhuriyetinin esas hukuk sistemindeki anayasanın masuniyetini temin eden müeyyideler, Amerikan hukuk sistemindeki müeyyideler kadar kuvvetlidir. Devlet Başkanı: "Bu kanunu anayasaya uygun bulmuyorum" der ve bu uygunsuzluğu gerekçesinde izah ve ispat ederse teşrii meclisin hatasında ısrar edeceğini tasavvur etmek bizce mümkün değildir.

Acaba, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin teşrii hayatında böyle bir **esas hukuk hâdisesi** olmuş ve devlet başkanı anayasaya uygunsuzluğu iddiasiyle **herhangi bir kanunu Büyük Millet Meclisine geri çevirmiş midir?** Ben, bütün araştırma ve soruşturmalarıma rağmen böyle bir hâdisenin vukuuna dair bir delil bulamadım.

Acaba, devletin teşrii hayatında böyle bir hâdise olmayışı 25 yıllık mevzuatımız arasında **anayasaya aykırı hiç bir kanunun mevcut olmadığını mı ispat eder!**

Sayın Devlet Başkanı:

Mevzuumun vahamet ve ciddiyeti satır satır artmakta, ciltler dolduracak izahları bir kaç sayfaya sığdırmak mecburiyetine bağlı olan vazifem ise son derece güçleşmektedir. Ateş olmadığı yerden duman çıkmadığı gibi, yıllardanberi devam edegelen, **demokrasiye aykırı kanunlar, anayasaya aykırı kanunlar** sözünün tekrarlandığı bir devirde de, böyle bir aykırılığın varlığından bihakkın şüphe edilebilir.

Türkiye Cumhuriyetinin 25 yıllık teşrii hayatında maalesef anayasaya aykırı kanunlara rastlanmış ve bunların mevcudiyeti ispat edilmiştir.

1945 yılı ortalarında; bu gün ancak isimleri ve **feci hâtıraları** kalmış olan bir gazete ile bir mecmuada ilk defa olarak bu meseleyi ortaya atmış ve mevzuatımız arasında "Anayasaya aykırı kanunların mevcut olduğunu ileri sürmüş ve müteakip yazılarımda da bunlardan **teşhis edebildiklerimi** saymış, belirtmiştim. Bu iddialarım ilk günler pek sönük akisler uyandırmıştı. Henüz demokrasi dâvasının kıvılcımlanmış olduğu o günlerde, umumî efkâr aslında çok demokratik olan anayasamıza aykırı kanunların ayni zamanda demokratik esaslara da aykırı sayılması icap etmesinin ehemmiyetini kavrayacak çağa gelmemişti. Yavaş Yavaş itirazlar ve inkârlarla karşılanmak suretiyledir ki bu mesele malûmu devletleri olduğu üzere siyasî hâdiselerin pişdarlığını yaptı. Meselenin umumî efkâr önünde açıklanmasından iki yıl sonra da Demokrat Parti "Hürriyet Misakı" adı altında bunu bir parti şiarı olarak benimsemişti **gerçekten anayasa ihlâl edilmiş mi idi? Gerkeçten mevzuatımız arasında, iddialarıma uygun kanunlar var mı idi?**

Sayın Devlet Başkanı; 1945 yılında anayasaya aykırı olduğunu ileri sürerek teşhis ve tâdat ettiğim kanunlar serisine **ayni mahiyette yeni kanunlar katılmşı olduğunu** da beyana mecburiyet duymakta ve bundan yalnız bir hukukcu, bir siyaset adamı olarak değl, alelâde bir vatandaş sıfatiyle **müteellim** bulunmaktayım.

Anayasamızın prensipleri muvacehesinde tahlile çalıştığım kanunlardan bu güne kadar yalnız iki maddenin kaldırıldığını ve bunlardan bir tanesinin yerine ise sonradan bir yenisinin çıkarıldığını hatırlayabiliyorum.

Polis vazife ve salâhiyetleri kanununun 18 inci maddesinin; hem anayasaya, hem ceza muhakemeleri usulü kanununa aykırılığını iddia ettiğim tarihten ancak üç yıl sonra kaldırılmış olduğunu da hatırlayabiliyorum. 1936 yılında müstaceliyet karariyle müzakere ve kabul edilmiş olan bu madde tam on iki yıl yürürlükte kaldıktan sonra Büyük Millet Meclisinde alkışlarla ilga edilmiş ve bu ilganın şerefini paylaşmakta partiler birbirine girmişti.

Vatandaşın hürriyet ve masuniyetini hiçe sayan bu maddenin mevcudiyetinden değil yalnız vatandaşların büyük bir çoğunluğu, hattâ bir çok hukukşinaslar da bihaberdiler. Anayasaya aykırı kanun tasavvur edemiyecek durumda olan Türkiye Cumhuriyetinin o yıllardaki başsavcısı benim iddiamı gülünç bulmuş ve böyle birşey olamaz d... Kanun maddesini gö... ret ve teessürden ... savcının ölünce...

sürünü muhafaza ettiğinden eminim.

Tunceli kanununun ise, anayasaya aykırılığı hiç şüphesiz tereddüt ve münakaşa konusu olamaz. Çünkü bu kanun ile Büyük Millet...

APAÇIK DOSDOĞRU

Maske

Yazan: ÂDİLOĞLU

Kimlere ve hangi gizli amaç ve kaynaklara hizmet ettiği erbabınca malûm olan siyasî ve gündelik bir gazete, Türk devletinin şeref ve haysiyetinin millî sembolünü kendine bir maske olarak kullanmaya cür'et etti.

Bu gazetenin, Türk bayrağını taşıyan köşesinde, vaktiyle elli liralık ticaret ilânlarına rastlanırdı.

Yıllarca, çıplak kadın ve baldır bacak metodiyle okuyucu avlayanların vaktaki, sermayesi, siyonist emelleri ve farmason temayülleri üzerinde ittihamlar dalbudak salınca, bu gazete, derhal Türk bayrağını bir "alâmeti farika" gibi kullanmak maharetini gösterdi.

Kanunların; rengini, ebadını, kumaşını ve çekiliş günlerini bile haklı bir titizlikle tesbit etmiş olduğu bayrağımızın bezirgânca maksatlara âlet edilmesine karşı gösterilegelen müsamahaya hayret ediyoruz.

Bütün bir milletin şeref ve haysiyet sembolü, Doryan Grey portrelerinin maskesi olamaz.

Türk bayrağının kutsal gölgesine sığınarak, din ve milliyet bezirgânlığına kalkışanlara bir vatandaş sıfatile ihtar ederim:

Mutaç olduğunuz maskeyi başka bir kumaştan imâl edin!

HÜRRİYET VE ESARET BÖLGELERİ

Son yılın siyasî literatüründe "Hürriyeti seçenler" diye bir tabir belirdi. Doğu demokrasi bölgesinden kaçıp Batı demokrasi bölgesine sığınanlar hakkında kullanılan bu tabire karşılık bir de "Esareti seçenler" tabirine lüzum hasıl olmuştur.

Birkaç ay önce, Cumhuriyet gazetesi sekreterlerinden Tuğrul Deliormanlı, öğretmen Ziya Yamaç ve san'atkâr Fahri Erdinç adında üç Türk vatandaşının Bulgaristana kaçtıkları hatırlardadır.

Bazı gazetelerin "Bedbaht" diye vasıflandırdığı bu üç gencin hangi zaruretlerle "Esareti" tercih ettiklerini araştırmaya lüzum görmüyoruz.

Fakat, hükümetimizce resmen kabul edilmiş olan "İnsan hakları beyannamesi" nin 14 üncü maddesinin 2 nci fıkrası şöyledir: "Herkes, kendi memleketi dahil, herhangi bir memleketi terk etmekde ve kendi memleketine dönmekde serbesttir."

Bu vatandaşlar ne diye usulünce, pasaport alarak bu seyahati yapmadılar da türlü zahmetlere katlanıp "Firar" ettiler!.

Vatandaşın dilediği yere gitmesini zorlaştıran veya imkânsız kılan "Formaliteler" bu gibi firarların başlıca sebebi olsa gerek.

ÇİN HALKÇI CÜMHÜRİYETİ

Çin halkının emperyalizme ve şahsî istibdat rejimine karşı açmış olduğu millî kurtuluş savaşı sona ermiş gibidir.

Çin ülkesi - Formoza adası müstesna - Çankayşek istibdadından kurtarıldı ve 400 milyonluk bir "Çin halkçı cumhuriyeti,, kuruldu.

Emperyalist matbuatın "Çin komünist devleti" diye gelişigüzel adlandırdığı, gerçekte ise komünistlikle zerre kadar ilgisi olmayan bu yeni devlet doğu demokrasileriyle birlikte İngiltere, Hindistan ve diğer birçok devletler tarafından tanındı.

Bu arada büyük Hint lideri Pandit Nehru Çin Halkçı Cumhuriyetinin resmen tanınmasından önce yeni Delhide 5 aralıkta şöyle konuştu:

"Çinin komünist tanınan liderleri bile, memleketlerinde komünizmden çok daha başka şeylerle meşguldürler. Çinin esasen melez bir ekonomisi vardır. Eskiden kalma bu ekonomide şimdi, devlet kontrolü gittikçe artmaktadır.,,

Biz kendi hesabımıza, Çin Halkçı Cumhuriyetinin, kendi milleti için bir saadetve dünya için bir barış unsuru olmasını dileriz.

ATOM

Sovyetler Birliğinin de atom silâhına sahip bulunduğu açıklandığı gündenberi, harp ilâhının başka dünyalara göç etmek için hazırlıklara başladığını sanıyoruz.

İnsanlık için artık kesin iki âkibet vardır: Ya ebedî barış ve saadet veya herşeye vedâ!

Cumhurbaşkanına

Baştarafı 3 de

lan bir çok haklar bu kanun ile yok edildiği gibi, anayasanın 26 ncı maddesinin son fıkrasındaki prensip de yine bu kanun ile ihlâl edilmiştir.

Uzun yıllar yürürlükte kalmış olan matbuat ve cemiyetler kanunlarının birçok eski hükümleri, yedi yıl devam etmiş olan sıkıyönetim rejimi ve nihayet vatandaşların anayasa ile müemmen kamu haklarından bir çoklarını fiilen tahdit etmiş olan ceza kanununun bir çok eski ve yeni hükümlerile, ceza muhakemeleri usulü kanununun muaddel 260 ıncı maddesinin son fıkrası kanaatimce anayasayı lâfzan ve ruhen ifadelendiren prensiplerile telif edilemez.

Sayın Devlet Başkanı:

Benim buradaki maruzatımı, yalnız anayasanın masuniyetine münhasırdır. Mevzuatımız arasında demokrasi prensiplerile uzlaşamıyacak mahiyette olan kanunlar üzerinde durmuyorum. Çünkü zâtı devletlerinin ayrıca taciz ve tasdiine yol açacak olan bu konu, bu neşriyat serisinin ayrı bir makalesinde yer alacaktır.

Her antikonstitisyonel kanununun antidemokratik sayılabileceği âşikâr olmakla beraber anayasaya uygun görünen bir çok kanunların da anti demokratik sayılması mümkündür. Mevzuatımız arasında anayasaya ve demokrasi prensiplerine aykırı kanunların hangileri olduğunu hukukî zihniyet ve ölçüyle ayrı bir makalede arz ve izah edeceğim. Burada umumî olarak diyebilirim ki, ceza kanununda, ceza muhakemeleri usulü kanununda, matbuat kanununda, cemiyetler kanununda, iller idaresi kanununda bir çok maddelerin ve diğer bir çok müteferrik kanunların anayasaya uygunluğu bir tereddüt ve münakaşa mevzuu olacak mahiyettedir.

Sayın Devlet Başkanımız;

Türk milletinin egemenlik hakkının yegâne mümessili olan Büyük Millet Meclisinin, anayasanın masuniyetini ihlâl etmiş olduğunu ve sizin de 35 inci madde ile müemmen salâhiyetinizi kullanmamak suretile bu [illegible] bulundu-

Bu konu üzerinde, size olan hitabım ve maruzutım, dört yıldanberi devam edegelen bu siyasî ve hukukî dedikodulara nihayet vermekten ve Büyük Millet Meclisinin teşrii hükümranlığını sarsmaya matuf her türlü zan ve şüphelerin bertaraf edilmesinde milletin selâmeti namına lüzum hissedişimdendir.

Son seyahatlerinizde, h a l ka her hitap edişinizde "Kanunları müdafaa edeceğinizi", "Kanunları müdafaa için Büyük Millet Meclisinde namus üzerine yemin etmiş olduğunuzu" ısrarla beyan ettiniz.

Yukarıda da arz ettiğim gibi anayasanın müdafaası, diğer kanunların müdafaası gibi asîl vazifelerinizdendir. Yıllardır gerek siyasî partiler, gerek tarafsız halk çevrelerinde ve ilim, hukuk müntesipleri arasında anayasanın ihlâl edilmiş olduğunda şüphe, tereddüt ve iddialar mevcuttur. Bütün bunları bertaraf etmek bir siyaset ve kıyaset icabıdır.

Büyük Millet Meclisinin anayasa encümeninin de iştirakiyle bir ilmî heyet teşkil edip bu iddiaları tetkike tabi tutmak, varit olanları teşrii kuvvete bildirmek demokratik hareketlerin her halde en şereflisi olur.

Kanunlara itaat, esasen bütün vatandaşların vazifesidir. Kanunları tatbik ve müdafaa vazifesi ise adlî cihaz tarafından otomatikman görülmektedir.

Asıl mesele, Büyük Millet Meclisinin teşrii hükümranlığını karartacak her türlü zan ve şüpheleri tasfiye etmek, vatandaşlar arasında kanunlara itaat ile birlikte saygı ve itimat tesis etmektir.

Meşrutiyet devrinin teşrii ve icraî hatalarından mülhem olan:

"Kanun diye, kanun diye, kanun tepelendi"

Feryadını, cumhuriyet vatandaşlarının da tekrarlamasına şüphesiz ki, ne siz ne de Büyük Millet Meclisi asla sebebiyet vermiyecektir.

Sayın Devlet Başkanı;

Bütün bu mülâhaza ve endişelerle dolu olan hitabımı şu sözlerle bitirmek istiyorum;

Kanunlara itaat hepimizin vazifesidir. Fakat siz, her şeyden anayasayı müdafaa ediniz. Türk demokrasisinin ge- [illegible] onun masuniyetile

MÜSTECABİ

...ruretleri mutedil ve tekâmülcü bir Sosyalizme hem çok müsait, hem son derece muhtaçtır.

E. A.

lâh [illegible] âdî metod[illegible] "Ruslara satılmış" [illegible] sına giriştiler. İnanan

Sabahattin Ali niçin ve nasıl öldürüldü ?

— 2 —

Geçen sayıdan devam

Kamyonun nereye kadar gidebileceği ve ne kadar yaya yürünebileceği konuşulduktan sonra 450 liraya mutabık kalınmıştır. O gün Sabahattin Ali işletmekte olduğu kamyonun şoförü Selime peynir yüklemek üzere Kırklareline hareket edileceğini ve peynir komisyoncusunun kamyonu Edirnekapıda bekleyeceğini bildirmiş, ertesi günü 31 Martta kamyon Edirnekapı asfaltından inerken durarak orada bekleyen Ali Ertekini almış ve Kırklareline hareket etmiştir. Saat 13 raddelerinde Kırklareline girerken kamyon tütün deposunun yanında durmuş ve Ali Ertekin inerek peynir işini halletmek üzere ayrılmıştır.

Kamyon parkın karşısındaki durak mahalline giderek 4 - 5 saat orada kalmış ve şoförle birlikte kahveden ayrılan Sabahattin Ali komisyoncunun gelmediğinden bahsederek biz gidelim demiş ve Vize istikametine doğru şehirden çıkmakta iken orada kamyonun geçmesini bekleyen Ali Ertekini alarak hareketle yoluna devam etmş ve Kızılcıkdere köyünü geçtikten sonra Kırklarelinden 10 - 12 kilometre ileride durmuş ve yaya olarak peynirlerin bulunduğu çiftliğe gidecek olan Sabahattin Ali ile sanık inmişlerdir. Sabahattin Ali şoför Salime, biz bu gece çiftlikte kalacağız sen bizi yarın sabah Kırklarelinde bekle, gelirsen yapacağımız işi beraber kararlaştırırız. Gelemezsen sen odunları yükler gidersin demiş ve kamyon geri dönmüştür.

Vakit akşam, ortalık kararmaya başlamış, gecenin sessizliğinde iki yolcu telâşlı ve çekingen adımlarla Üsküp ile Yündolan köyleri arasında Sazara istikametine ilerliyorlardı. Bundan sonraki hâdiseler artık hayatta olmayan Sabahattin Ali ile sanık arasında cereyan ettiği için Ali Ertekini dinlemekle iktifa ediyoruz.

Sanık muhtelif ifadelerinde bundan sonraki yolculuğu şöyle anlatıyor: Gece Üsküp ile Yündolan arasında Sazara köyü istikametine yürüyorduk. İşte bu sırada Ali Bey kendisinin Marko Paşa gazetesinin sahibi Sabahattin Ali olduğunu, şimdiye kadar herkesten hattâ şoför Salimden dahi vaziyeti gizlediğini, gayesinin Bulgaristana gitmek olduğunu, evvelce Osmanı benim kaçırdığımı Hasan Turaldan öğrendiğini, bu sebeple artık bana açıldığını hududu geçerken kartviziti üzerine adını yazarak bana vereceğini bu kartı berber Hasana götürdüğüm takdirde ona bıraktığı 500 liradan 250 lirasını bana vereceğini, Bulgaristana geçtikten sonra büyük işler yapacağını beni ihya edeceğini söyledi. Böylece konuşarak yolumuza devam ediyorduk. Üsküp nahiyesinin üzerindeki tepeden Sazara yoluna çıktık. Söylediği sözler bende nefret uyandırmaya başladı. Onu ele vermeyi düşündüm. İçime fenalık geldiğini daha ileriye gidemeyeceğimi söyleyerek Sazaraya gidecek yerde yanlış bir yola saparak dereye indirdim. Dereye indiğimiz zaman karşıda Sazara ile Hedye köyleri görünüyordu. İşte şu gördüğün köylerin yakınında Bulgar hudut kuleleri var artık yaklaştık, fakat içime bir fenalık geldiği için geceyi burada geçirelim yarın akşam Bulgar kulelerini geçeriz dedim. Razı oldu, ateş yaktık geceledik. Ertesi sabah kendisile Üsküp merası ile Sazara merasını ayıran derenin Üsküp merası mevkiindeki yamaçta Gürgan fundalıkları arasında bir yerde oturduk. Çantasını açtı, eline bir kitap aldı, ceketini yere serdi, kol saatini çıkarıp yanına koydu. Sırt üstü uzandı. Geceyi bekliyorduk. O yattığı yerde anlatmaya devam ediyordu. Ben şimdi Tırnavacığa gideceğim, oradan Sofyaya ve Sofyadan da uçakla Moskovaya gideceğim. Orada bir Çek pasaportu çıkardıktan sonra Romaya ve Fransaya geçeceğim, oradaki Türkleri teşkilâtlandıracağım. Bize hariçten de yapılacak yardımla bu Türkleri gerek mülteci sıfatı ile ve gerekse pasaportla Türkiyeye sokacağım. Böylelikle memleket içinde de teşkilâtı kuvvetlendirip rejimi yıkacağız, dedi. Bu sözleri işitince beynim attı. Vaktiyle Rusların 93 Harbinde dedelerime fena muameleler yaptığını babam bana söylemiş ve anlatmıştı. Bu sözlerden sonra Sabahattin Alinin Türklükle alâkası olmayan ve Türk milletine fenalık için harice kaçmak isteyen bir canavar olduğunu anladım. Zaten elinde de şişkin bir çantası vardı, bu çantada mevcut olması muhtemel olan muzur evrakı düşündüm. Heyecanım teessüre inkılâp etti. Titremeye başladım. Elimde sopa vardı, ayağa kalktım gezinmeye başladım. Her geçen saniye asabımı bir kat daha sarsıyordu. Gözlerim kararır gibi oldu. İşte bu millî düşünce ile birdenbire iradeni kaybederek elimdeki sopa ile kitap okumakta iken kafasının sol tarafından yüzüne doğru şiddetle vurdum. Suratı, gözlükleri, kulağı kan içinde kalmıştı, arkasından ayni yere şiddetle bir daha vurdum. Bu iki darbeden sonra Sabahattin Ali sağ tarafına doğru yere yıkıldı. Ağzından burnundan kanlar boşandı. Dikkat ettim. Hafif hafif nefes alıyordu. Bu defa üçüncü bir darbeyi ensesine vurunca nefesi tamamen kesildi. Ölmüştü. Bundan sonra üç, beş dekika kadar üzerime bir fenalık geldi. Çantasını alarak Şeytandere istikametinden Kırklareline hareket ettim. Geceyi ormanda geçirdim; ertesi günü Kırklareline geldim. Otobüse binerek İstanbula gittim. Çantayı Yenimahallede ormanda bir yere gömdüm. İyi bir iş yaptığıma kani idim. Bu hâdiseyi bir mektupla Başbakana bildirmeyi düşündüm. Cesaret edemedim.

Sanığın cinayet Sahnesine dair beyanı bundan ibarettir.

Sabahattin Ali Ankarada Devlet Konservatuvarında Öğretmen bulunduğu sırada Vekâlet emrine alınmış ve İstanbulda Marko Paşa gazetesini çıkarmaya başlamıştır. Hükümete karşı mütecavizkârane yazılarından dolayı kapatılmış olan gazete sonradan muhtelif namlar altında çıkarılmışsa da neşir suretile işlediği suçlardan hakkında takibat yapılarak mahkûm olmuş ve Üsküdar ceza evinde cezasını çekmekte iken şoför Salim Haseki ve Hasan Tural ile tanışmıştır. Çıkarmakta olduğu Marko Paşa, Merhum Paşa gibi gazeteleri ve matbaası kapatılmış olan Sabahattin, cezasını çektikten sonra işsiz kalmış ve İstanbuldan Melek Celâl tarafından satın alınan kamyonu şoför Salimin idaresine vererek çalıştırmaya başlamış ve 1948 senesi Şubatında kamyon tüccar malı yükleyerek Sabahattin Ali de beraber olmak üzere Urfaya hareket etmiş, 28 Şubatta İstanbula dönmüştür. Bu sıralarda Sabahattin Ali başka bir suçtan yeniden mahkûm olarak zabıta tarafından yeniden aranmakta idi.

Mart ayı içinde kamyon İstanbulda çalışmakta ve Sabahattin Ali de beş on günde bir uğrayarak şoförden hesap almaktadır. Zabıtaca şiddetle takip edilen Sabahattin Ali artık memleketten kaçmaya karar vermiştir. Bu kararını bazı dostlarına açıklamış ve bazılarına da ima etmiştir. Daha evvel hükümetin izni ile pasaportla Türkiyeden çıkmak istediği halde izin ve pasaport alamamış idi. Takipten kurtularak rahat bir nefes alabilmek için her gece başka bir dostunun, bir gece Valâ Nurettinin, bir gece Mehmet Ali Aybarın, bazan Nevin Akkayanın ve ekseriya Mehmet Ali Cimcozun evinde kalıyordu.

Son günlerde pek meyus ve sinirli idi. Akşamları mutadı olmadığı halde içki alıyordu. Bir gece Mehmet Ali Cimcozun evine pek neş'eli bir halde gelmiş ve gece saat bire kadar konuşmuş, Alman edebiyatından bahsetmişti. O gece Mehmet Ali Cimcoz ile karısı Adaletin muhtelif poz resimlerini çekmişti. Yatıp uyumak aklına bile gelmiyordu. Ev sahibinin ikazı üzerine yatmış ve sabah erkenden veda etmeden evden çıkmıştı. Bu İstanbulda son gecesi idi. Bir gün evvel şoför Salimi görmüş, ertesi günü Edirnekapıdan peynir komisyoncusunu alıp Kırklarelinde bir çiftlikten peynir yükleyeceğini söylemiş, ve 1 Nisan günü Trakyaya hareket etmiştir.

Sabahattin Ali Kırklareline hareketinden bir iki gün evvel dostlarına 28 - Mart - 1948 tarihini taşıyan şu mektubu yazmıştı "Çok sevgili Adalet ve Mehmet Ali, bu mektubu aldığınız zaman ben bir müddet için ortadan yok olmuş olacağım. Herkesin beni geçen seferki gibi tebdil dolaşır bilmesi münasiptir. Bu kararı vermeden çok düşündüm. Fakat cephemi tayinde daha fazla tereddüt edemezdim.

(Devamı var)

GERÇEK
Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden:
Orhan MÜSTECABİ
Abone: Yıllığı 500 kr.
Altı aylığı 250 kr.
Dizgi: Rıza Koşkun Matbaası
Baskı: Gün Matbaası İst.
İdare yeri: Ankara caddesi No: 59 - İstanbul